

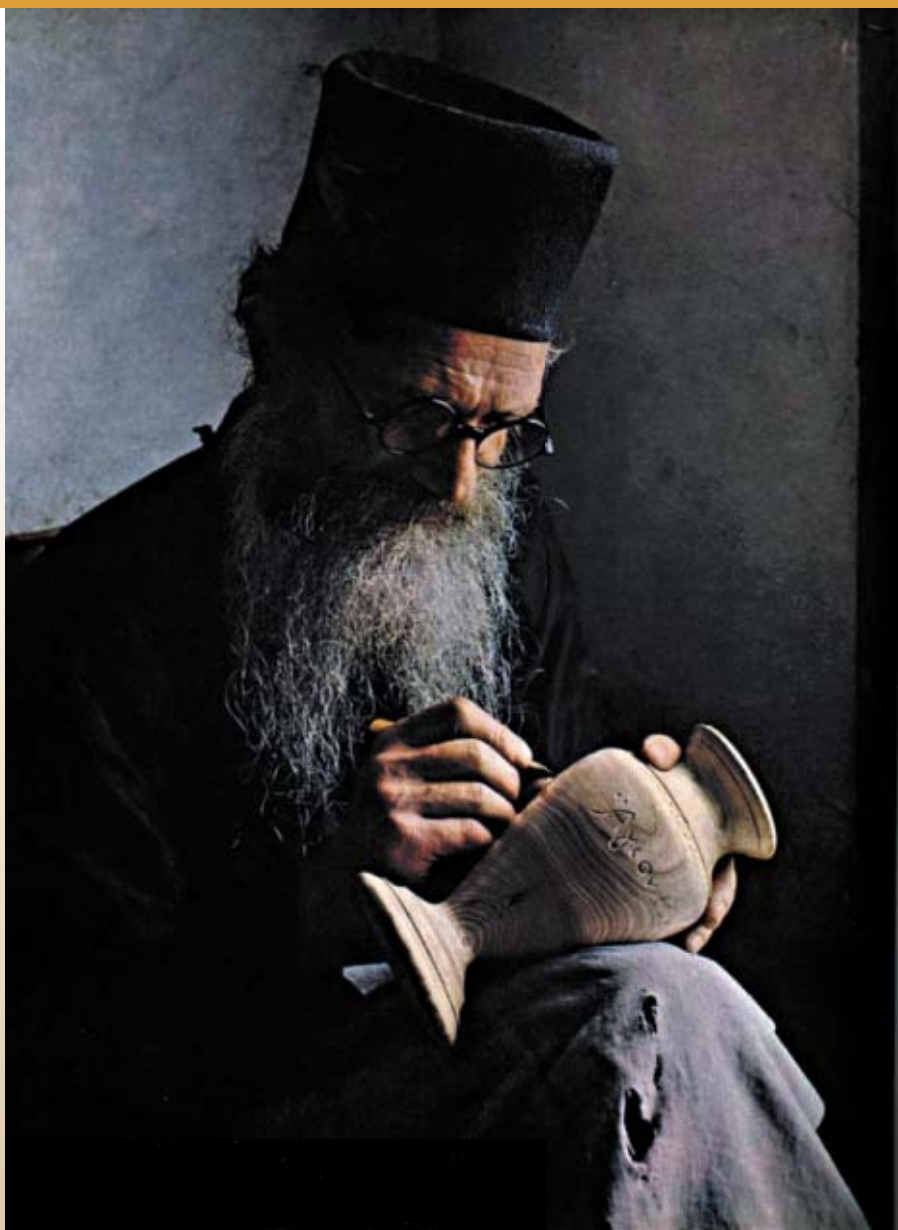
МОНАШКАТА ВДАЊНОВЕН

Секој живописец крај себе имал по неколку ученици на кои им ја пренесувал тајната на својата уметност. На тој начин, неговиот стил во сликањето, без промени, преминувал од поколение на поколение, од постарите на помладите, запазувајќи ја едноличноста и постојаноста во колоритот.

Се вели дека кога дење би влегле во атоска црква, би ве заслепила необичната силна на боите од новиот живопис. Доминираат жолтата, црвената и сината. Лицата на светците потсетуваат на човечки, сурови, изопачени лица нацртани од неумешната рака на мачкачот, а положбата на фигурите, драпериите и перспективата се неправилни.

Пишува:
Александра ВАСИЛЕВСКА

Обичните луѓе кои порано живееле на Атос, пред да преминат во монашките редови живееле во исклучително изобилство, за разлика од другите кои му биле посветени на духовниот живот. Обично таквите луѓе наоѓале богати добротвори и живееле на нивна сметка, а сиромашните, пак, се прилепувале кон некоја општина и таа ги згрижувала. Но, повеќето сиромашни келиоти, кои немале свои добротвори, живееле на сопствена сметка и сами наоѓале средства за исхрана. Најчесто средствата ги обезбедувале со работа т.е. ги најмувале како обични работници на манастирските имоти или се занимавале со рачни изработки. Пред доаѓањето на Атос, голем дел од неговите жители продолжиле да се занимаваат со истите занаети како и пред замонашувањето. Најчесто се занимавале со чевларскиот, снајдерскиот, столарскиот занает, со сидањето печки, и др. На Света Гора особено се ценети нејзините производи, кои им се продаваат на многубројните поклонници и обични посетители.

Овие производи најчесто се изработуваат од дрво (материјал со кој изобилува Света Гора) или од коски од животински рогови. Од нив се изработуваат крстови во најразлични големини. Исто така, на нив се резбаат разни верски настани, претставени во вид ситни цртежи. Монасите изработувале мали испапчени икони и дрвени лажици со рака што благословувала. Зачудувачки беспрекорната изработка на предметите сведочи за исклучително големото трпение и внимание кои монасите го посветувале за време на работата. Некои од келиотите кои живееле на крајбрежјето собирале школки од бреговите на Полуостровот и од нив изра-

ботувале различни видови бројаници. Но, се смета дека во последно време тие не ги изработувале, затоа што ги заболувале прстите по подолга работа. Денес веќе не можат да се купат вакви бројаници.

ИКОНОПИС И НЕИМАРСТВО

Се знае дека на Света Гора сè уште има уметници кои во своите работилници се занимаваат со резби во големи димензии. Изработувале иконостаси со интересни орнаменти и своите резбарски работи ги вршеле при завршувањето на манастирските згради. Во минатото, за да не губат време со пре-

A RAKA GO VOZNESE ATOS

СВЕТА ГОРА - Империја без круна, држава без армија, земја без жени, богатство без пари, мудрост без книги, кујна без месо, молитва која никогаш не завршува, врска со вечноста која вечно трае, Ода за вечната верба, смрт без оплакување.

Николај Велимирович, Епископот

цизната работа, некои монаси порачувале метални калапи и омекнувајќи ги коските од роговите на нив отпечатувале икони. Со ваква работа, главно, се занимавале руските монаси.

Современата уметност на Атос, особено неговиот иконопис и неимарството (градителството), оставиле силен впечаток кај патеписците. Повеќето од нив, воодушевени од живописот, изјавиле дека таму се зачувани најдревните форми на византиската уметност.

Главните работилници на атоските иконописци се наоѓале во Кареја (главниот град на Атос), каде што мајсторите доаѓале да бараат работа и да вршат поправки. Порано, занаетот на иконописците бил најдоходовен од сите за-

Овие ученици долго време ги извршувале истите почетнички работи. Ги рас- творале боите, вареле масло, нанесувале основна боја и ги позлатувале иконите, а само мајсторот бил тој кој го изработувал цртежот. Нему како пример му служеле со молив нацртаните контури на разни светци, претходно прецртани од уште постари икони.

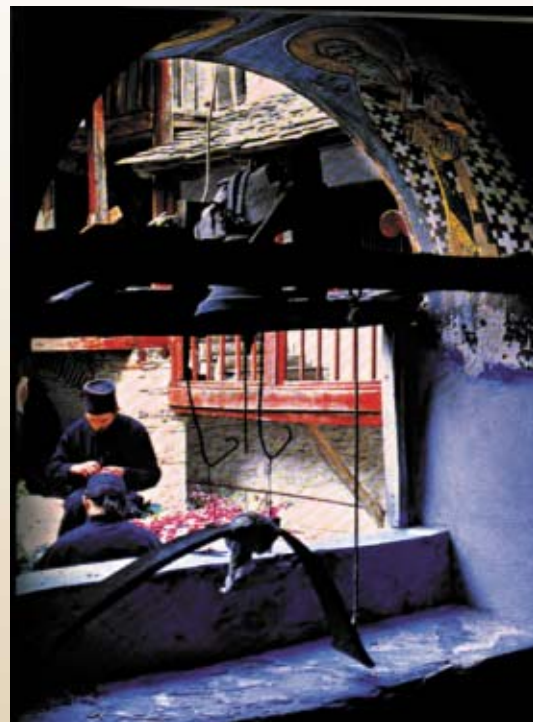
АТОСКИОТ ЖИВОПИС

Живописот на Атос бил и сè уште е значаен заради неговата сложеност и обилност во содржината. Секаде постојат остатоци од старинскиот живопис, кој секогаш изгледал подобро од современиот. Се смета дека стариот живопис се зачувал само затоа што во минатото манастирите немале многу финансиска моќ, за постојано да се поправаат уништените делови. Но, штом ќе обезбеделе парични средства, постарите членови во манастирот испраќале покана до карејските иконописци кои, пак, веднаш доаѓале со своите бои и по некое време, византискиот живопис повторно заблескувал со силните бои.

На Атос постои иконопис и сиден живопис. Иконописот се изработувал на даски и бил наменет за сеопшто поклонување, а сидниот живопис ги покривал внатрешните сидови на атоските цркви и бил наменет за поучни размислувања. Пред сè, атоскиот монах не можел да се моли пред иконата, ако на неа не биле запазени општоприфатените услови на тогашниот грчки иконопис во поглед на иконата, облеката и изгледот на ликовите.

Се вели дека кога дење би влегле во атоска црква, би ве заслепила необичната силина на боите од новиот живопис. Доминираат жолтата, црвената и сината. Лицата на светците потсетуваат на човечки, сурови, изопачени лица нацртани од неумешната рака на мачкачот, а положбата на фигурите, драпериите и перспективата се неправилни. Секако, сè уште постојат остатоци од древниот живопис, кој најчесто бил дело на прочуениот атонски Рафаел

Панселин (знаменит византиски живописец од XVI век, кој основал школа за иконопис). Овој живопис бил зачуван во Протатскиот собор во Кареја, но се наоѓал во незавидна состојба. Во наредниот период, кога на Атос почнале да се случуваат големи нереди, Протатскиот собор бил речиси сосема раз-

урнат, така што неговите фрески останале на милост на невремињата. Во 1508 година, војводата Богдан од Молдавија и Влашко решил да го обнови храмот и повторно го изградил таванот и разните доградби. Но, неговите работници не воделе сметка за живописот и вградувале греди во фигурите на светците. Поради поправките на таванот, главите на светците останале во горниот засидан дел, а се гледаат само нивните трупови. Неколку години подоцна, на Атос заврнал силен дожд и монасите биле принудени со буриња да ја изнесуваат водата од храмот.

Пукнатините на сидовите биле премачкани со глина директно врз живописот, така што од него не останало речиси ништо. Денес, овие фрески на Панселин се многу матни, за разлика од останатиот живопис кој можеби подобра е зачуван.

(продолжува)

наети на Атос, бидејќи побарувачката на икони била голема, а мајсторите едвај успевале да ги задоволат сите порачки. Секој живописец покрај себе имал и неколку ученици на кои им ја пренесувал тајната на својата уметност. На тој начин, неговиот стил во сликањето, без промени, преминавал од поколение на поколение, од постарите на помладите, запазувајќи ја еднолич- носта и постојаноста во колоритот. Обично помладите ученици набљудувале или стоеле пред сликарските табли кои со горниот дел биле прицврстени на таванот. Младите ученици ги покривале даските со основна боја, а потоа ја нанесувале позлатата врз иконите.